

František Sersen SDB

Životopisné dáta

* 6. novembra 1894, Špačince, okr. Trnava – † 7. novembra 1982, Pezinok

Životopis

Už v r. 1910 sa prihlásil do gymnázia pre študentov z Uhorska, ktoré saleziáni zriadili v talianskom mestečku Cavaglià. V r. 1913 vstúpil do saleziánskeho noviciátu v meste Ivrea, kde 29. 9. 1914 zložil aj prvé rehoľné sľuby. Potom pokračoval v štúdiu na lýceu Valsalice v Turíne, kde v r. 1919 zmaturoval. Keď vypukla prvá svetová vojna, prekladali ho do rôznych ústavov, aby ho zachránili pred internovaním. Tak spoznal saleziánsky život v ústavoch v Cagliari na Sardínii, v Turíne, vo Florencii a v Caserte. Študoval teológiu na Pápežskej gregoriánskej univerzite v Ríme, kde ako prvý slovenský salezián získal doktorát teológie, 18. decembra 1926 ho vysvätili za kňaza. Ešte predtým sa osvedčil ako schopný organizátor, keď rozbiehal prvé slovenské saleziánske gymnázium v Perose Argentina. Kňazský apoštolát začal ako profesor filozofie v meste Macerata. Od r. 1927 pôsobil na Slovensku vo Vrábľoch, vo Svätom Beňadiku a v Šaštíne. V r. 1933 ho vymenovali za direktora nového saleziánskeho domu v Bratislave na Miletičovej, potom pôsobil v Šaštíne, v rokoch 1936 až 1942 bol direktorom saleziánskeho a diecézneho malého seminára i konviktu v Trnave. Po zriadení samostatnej Slovenskej saleziánskej inšpektórie r. 1939 zastával funkciu jej radcu. Ako direktor Saleziánskeho ústavu v Šaštíne sa pričínal o obnovu a výzdobu národnej svätyne Sedembolestnej Panny Márie, ako aj o reštaurovanie niekdajšieho farského kostola na námestí, ktorý bol degradovaný na sýpku. Od r. 1945 bol profesorom morálnej teológie na Saleziánskej teologickej škole vo Svätom Kríži nad Hronom. Po násilnom rozpustení reholí na Slovensku v apríli 1950 ho spolu s mladšími saleziánmi deportovali a internovali v rôznych „koncentračných kláštoroch“. Posledné roky prežil v charitných domovoch. V jeho literárnej pozostalosti sú vzácne rukopisné diela Začiatky slovenského saleziánskeho diela a Slovenské saleziánske dielo.

Odvážny a nezlomný bojovník

Možno si to málokto z nás uvedomuje, ale toto bol, popri Duchu Svätom, jeden z hlavných (ak nie hlavný!) zakladateľov saleziánskeho diela na Slovensku. Ako píše niekoľko mesiacov pred smrťou svojmu priateľovi, saleziánovi Antonovi Vácvalovi, v tom čase už bolo viacero slovenských saleziánov roztrúsených po rôznych krajinách sveta. Ale jednotné hnutie sa začína až s ním. *„Treba robiť rozdiel medzi dejinami slovenských saleziánov ako jednotlivcov a dejinami „slovenského saleziánskeho diela“. A slovenského diela ako „hnutia“, aké bolo skôr len v Genzane a Ríme, a aké bolo úradne potvrdené, inštitucionalizované v Perose.“*

Rím – Genzano, 1922

Je to dnes až možno zarážajúce, že hoci už vtedy boli aj nejakí slovenskí saleziáni – kňazi, takejto náročnej úlohy sa chopili jeden bohoslovec František Sersen a klerik Ján Hlubík. Naozaj, nájsť v chaose a chudobe po prvej svetovej vojne podporu celosvetových saleziánskych predstavených; urobiť vo vlasti (prvá Československá republika) propagáciu a výber medzi mladými chlapcami – záujemcami o povolanie; dostať ich bezpečne do Talianska a pritom celé toto dielo zabezpečiť pedagogicky, duchovne a tiež ekonomicky cez amerických Slovákov, tak to je skutočne veľký počin! Myslím, že trochu inšpirácie nezaškodí ani nám dnes, keď sme často ustráchaní a vzdávame sa svojich snov už pri prvých ťažkostiach.

Asi najnáročnejšie bolo pre Františka Sersena získať podporu predstavených saleziánov na toto neisté dielo. Veď on bol vtedy len „obyčajným“ bohoslovcem a nemal za sebou nikoho silného. Ponúkam vám jeho spomienky na rozhovor najprv s don Fasciemi, členom hlavnej rady, a následne aj s budúcim hlavným predstaveným a dnes už blahoslaveným Filippom Rinaldim:

Don Gusmano (vtedajší tajomník generálnej kapituly; pre nás je to síce neznámy salezián, ale vtedy to bol dosť nadšený podporovateľ slovenského saleziánskeho diela) ma poslal najprv k don Fasciemu, hlavnému školskému radcovi. Vraj on je poverený našou vecou. Jemu je zverená úloha personálu. Predstavil som sa mu a opísal našu vec. On na to, že vraj nemá nijakú moc. Právomoc vraj majú provinciáli, on vraj nemá nijakú a nechal ma tak, v neistote. Oponoval som mu: „Keď vás niekto poverí, tak máte moc. Dovoľte, aby som si sadol na vaše miesto a ja vám ukážem, ako to robiť.“ Bolo to povedané žartom, ale jemu sa žartovať nechcelo a poslal ma preč.

Predstavení v Turíne zisťovali, aké finančné prostriedky máme. My sme na to odpovedali, že keď Pán Boh posiela povolania, postará sa aj o financie.

Don Gusmano ma teda poslal k don Rinaldimu, ktorý bol vtedy generálnym prefektom a zástupcom hlavného predstaveného – vtedy už ťažko chorého Paola Alberu.

Sadli sme si za stôl, obrátení jeden proti druhému.

On: Načo si prišiel?

Ja: volali ma...

- Kto ťa volal?

- To neviem, Don Conelli mi odovzdal odkaz.

- A o čo presne ide?

- To neviem. Mne len povedali, že ma sem súrne volajú.

- A kto si ty? Čo robíš v Ríme?

- Študujem teológiu, skončil som prvý ročník.

- No a čo chceš, aby som vyjednával s nejakým klerikom?

- Tomu sa aj ja čudujem, nie je to z mojej iniciatívy, že som sem prišiel.

Don Rinaldi sa obával, že takí mladí neskúsení ľudia to nezvládnu ani finančne, ani výchovne. A tak sme sa prvýkrát rozišli bez výsledku. Neviem, či medzitým bola ešte jedna schôdza, alebo aj dve. Don Rinaldi ako prefekt postupoval opatrne, aby náhodou nemusel doplatiť na náš odvážny čin. Ja však som nemal, alebo aspoň som necítil, nijaký strach. Na druhej strane som chcel dosiahnuť, aby ma k tomu donútili, aby som nemusel vziať na seba všetku zodpovednosť, všetko riziko. Vrátil som sa znovu k Don Gusmanovi.

Ten povedal: Keď generálny predstavený a kapitula nefunguje podľa pravidiel, moc mám ja. A preto, povedz mi, kde a koľko kňazov máte k dispozícii.

Ja : Jedného máme v Ríme a jedného v Poľsku.

A on: Tak budeme žiadať po dvoch.

- Ako to?

- Nuž, tak sa to robí. Keď chceme dostať dvoch, musíme žiadať štyroch.

A to isté aj s klerikmi. Žiadali sa Bokor a Psársky.

- A teraz choď do Perosy Argentina, všetko tam priprav a zariad', aby prihlásení boli prijatí.

Odišiel som do Perosy. Tam bol direktor, prefekt, jeden kňaz a jeden klerik a koadjutor. Zľakli sa, keď o veci počuli. Kto to bude platiť? Veď oni okrem omšových intencií nemali nijakých príjmov. Zas som musel dokazovať aj tam, že Prozreteľnosť, ktorá posiela povolania, pošle aj prostriedky. Mal som od don Hlubíka adresy amerických Slovákov. Napísal som prosbu o pomoc jednotlivcom aj organizáciám. Donovi Vagačovi som poslal zoznam prijatých chovancov, aby ich priviedol do Perosy. Keď bolo zväčša všetko zariadené, vrátil som sa do Turína, predstavil sa don Rinaldimu, vyložil situáciu a poprosil, aby som sa mohol vrátiť do Ríma pokračovať vo svojich štúdiách.

On však zmenil svoje zmýšľanie a hovorí mi: Počul som, že ty máš celú vec v rukách preto predbežne tam zostaň.

A ja: Vďačne sa obetujem, ak je to potrebné a pokiaľ je to potrebné. Chcel by som sa však potom vrátiť do Ríma a tam riadne doštudovať.

Don Vagač potom priviedol chlapcov, ktorých som bol prijal. Funkcie sme si takto podelili: ja som bol fakticky vedúci chovancov, Vagač spovedník, Psársky asistent. Aj učivo sme si podelili medzi sebou.

Vtedajší direktor veľmi nezasahoval, lebo nevedel reč a nemal finančnú moc. Ekonóm, chudák, len stonal, ako vyžijeme. Náramne sa však potešil, keď z Ameriky začali prichádzať prvé doláre. A tie viac ako stačili. Dielo našlo v Amerike veľmi priaznivú ozvenu a štedrú pomoc .

Donovi Rinaldimu tak prirástlo k srdcu naše slovenské dielo, že sa osobne podpísal na výzvu americkým Slovákom o finančnú pomoc, dielo veľmi otcovsky sledoval a mravne podporoval a na nasledujúci rok ustanovil svojho mladšieho brata, don Giovanniho Rinaldiho, za direktora ústavu v Perose.

Tu sa František Sersen akoby stiahne zo scény a vráti sa znova k štúdiu, ktoré ukončí doktorátom z teológie na Gregoriánskej univerzite vôbec ako prvý salezián – Slováč. Aj keď nie je vedúcou postavou počiatočného rozvoja saleziánskeho diela na Slovensku (Vagač, Bokor...), keď sa vráti zo štúdií, hneď sa stáva dôležitou súčasťou slovenskej provincie. Viackrát je direktorom v rôznych dielach a je aj dlhoročným členom provinciálnej rady. Keď ho spolu s ostatnými spolubratmi „zomeli“ komunistická mašinéria a väznenie, na dlhšie obdobie sa akoby odmlčí. Jeho hviezdna chvíľa prichádza tesne pred koncom jeho života. Vtedy napíše dva dôležité rukopisy o dejinách saleziánov na Slovensku. Vyberám z nich krátku časť, aby sme pochopili nadhľad a múdrosť tohto človeka:

To, čo my teraz píšeme, nie sú ešte dejiny v pravom slova zmysle. Také sa budú písať až asi o 50 rokov, keď už nebudú živí dejatelia a nebudú to cítiť na svojej koži. To, čo my teraz píšeme je len materiál, podklad pre dejiny. To treba zbierať, zhromažďovať, potom preosiať, prekontrolovať, porovnať, opraviť, doplniť. To nie je práca jedného. A na konci to musí urobiť kompetentná osoba, ktorá objektívne prečíta, vypočuje, posúdi. K tej osobe sa musí dostať každý náš spis, každé naše svedectvo. Keď to chcú byť dejiny, musí byť všetko doložené, podložené, nie len napísané podľa dojmov, rozprávania, počutia, sympatie, antipatie. Nijaká propaganda, nijaký triumfalizmus. Ani nijaká nenávisť, závisť, polemika, útoky. Všetko seriózne, objektívne.